

GÖTEBORGS
ARKEOLOGISKA
MUSEUM

Bohuslän.
Stångenäs h:d.
Bro s:n.
Ingalsröd.

Göteborgs stadsmuseum
Arkeologisk arkivrapport

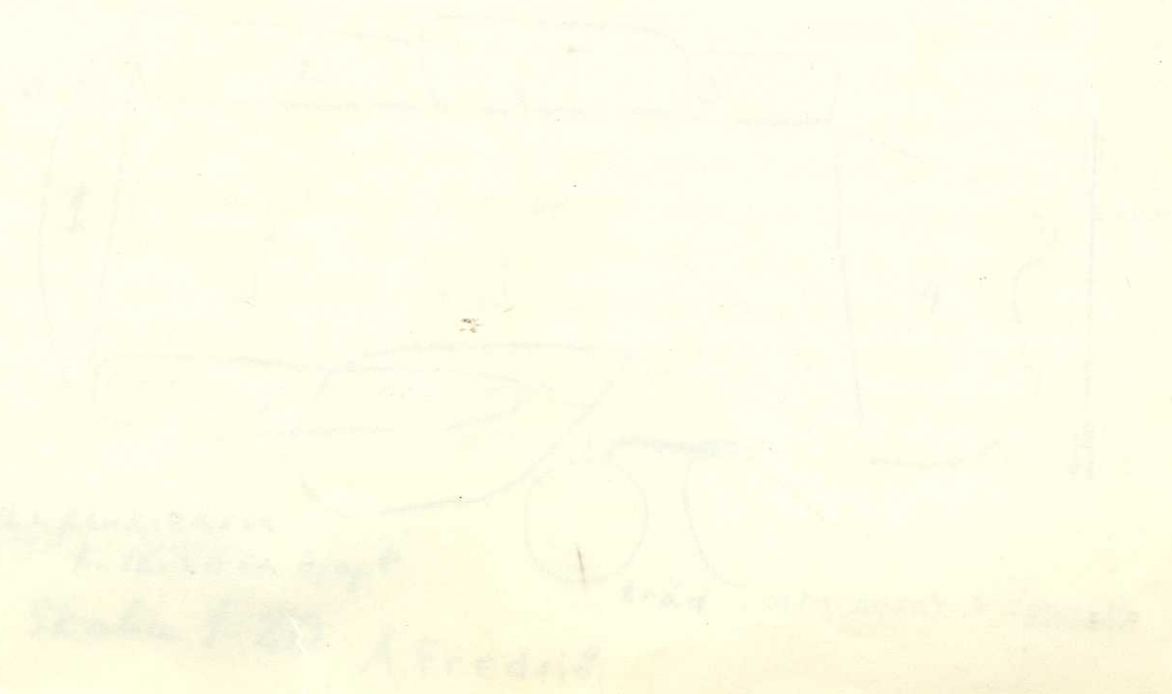
Nr 1955:6

GÖTEBORGS
ARKEOLOGISKA
MUSEUM

I samförstånd med den 2/4 1955 utsända riksstyrelsens beslut
 i ärendet om förvärfvning av den i Stångenäs h:d., Bohuslän, liggande
 Hällkista nr. 1, som omfattas av den i den nämnda h:d. givna
 förordningen, har den nämnda h:d. förklarats som ett fornminne
 enligt 1 § 1 mom. i lagen om förklarande konservering av fornminnen
 av den 27/12 1942. Detta beslut har utgått från riksstyrelsen
 den 2/4 1955.

Hällkistan är en av typen "Hällkista nr. 1" som utmärks för
 sig genom att den är byggd av sten och har en diameter på
 omkring 1 meter. Den är orienterad N-S och har en öppning
 i den västra väggen. Inuti kistan finns ett antal föremål
 som troligen är av järnålders ursprung.

Hällkistan är förklarad som ett fornminne enligt 1 § 1 mom.
 i lagen om förklarande konservering av fornminnen av den 27/12
 1942. Detta beslut har utgått från riksstyrelsen den 2/4 1955.

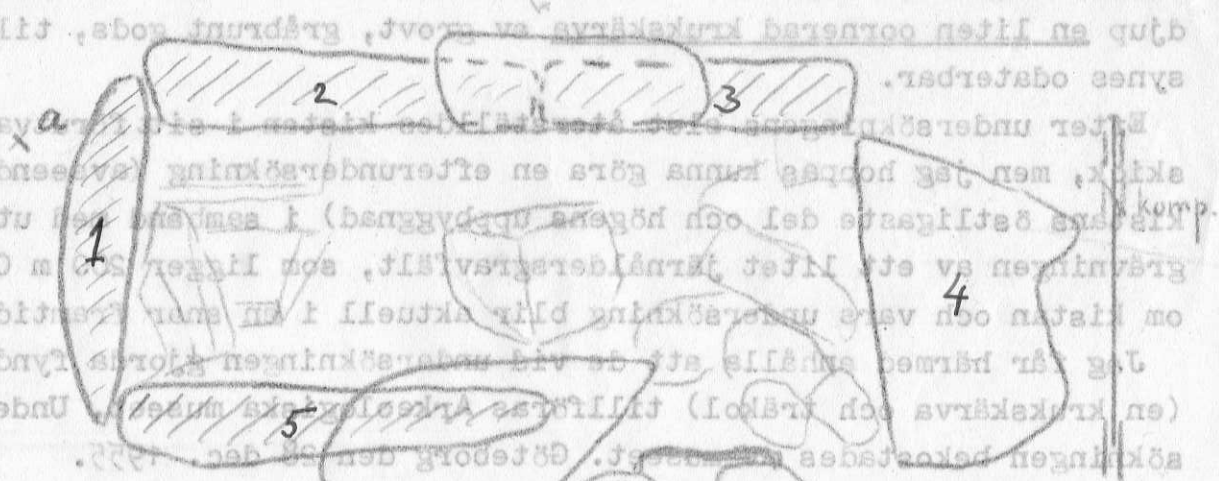
73/55

GÖTEBORGS
ARKEOLOGISKA
MUSEUM

Hällkistan ligger i en hög, men denna är till storleken
avsett. Den är ca 5-6 m i diam. Ingen undersökning
kom stälva högen till del, men av några stenar i högrytan ett
däma är den till stor del uppförd av sten. Efter upprening
i kistan ritades den på följande sätt. Stenarna plan och fog
foto i kistan, vilken som nämnt är orienterad i V - Ö, är
Till
Riksantikvarieämbetet
Stockholm

I skrivelse av den 2/8 1955 anmälde Riksantikvariens ombud
i Stängenäs kommun, Bohuslän, herr Sven Rydstrand, Brodalen,
till undertecknad, att en meddelare gett honom anvisning på
en förut okänd stenkammargrav vid Ingalsröd i Bro sn. I Ryd-
ströms sällskap besiktigade jag den 9/8 fornlämningen, som
visade sig vara en manslång, i Ö-V orienterad hällkista. Då
kistan stod öppen och syntes sakna annan fyllning än löv och
barr och man därför kunde befara "genomrotning" sedan upptäck-
ten blivit känd, beslöt jag mig för att fortast möjligt söka
få kistan undersökt. Undersökningen, som utfördes med mark-
ägerens tillstånd och med biträde av Rydstrand, ägde rum tre
dagar senare (12/8).

Ägare av Ingalsröd (Ingalsröd 1^{2,3}) är disponent Curt Arm-
stedt, Göteborg (pa. Askimgatan 9, Göteborg C). Hällkistan
ligger å Ingalsröd 1², 250 m N om mangårdsbyggnaden, ett 40-
tal m N om gårdesgården mot åkrarna, i en liten trång gilje
mellan berg, i rätt stark söderlutning. Marken bär tät skog
(barr- och lövträd), vilket närmast omöjliggjorde fotografering.

a = krukskärva
f. 10-20 cm djupt
Skala 1:20 Å. Fredsjö
Bildens 4 Fotokopior. träd

Hällkistan ligger i en hög, men denna är till storleken svårbestämbar, dock trol. 5-6 m i diam. Ingen undersökning kom själva högen till del, men av ~~en~~ stenar i högytan att döma är den till stor del uppförd av sten. Efter upprensning i kistan ritades den å föreg. sida återgivna planen och togs foto 1. Kistan, vilken som nämnt är orienterad i V - Ö, är byggd av kantställda hällar, tydligen 6 st. M.u.a. gavelstenarna (nr 1 och 4 å planen) voro dessa alla spruckna, "mufkna", och en sten, den östligaste i södra långväggen var helt sönderfallen, kanske till följd av en stor, här växande gran. Resterna av denna sten kunde inte säkert urskiljas. Östliga gavelstenen (nr 4) låg på sidan och högt över botten. Den var ojämnare och betydligt tjockare än de övriga (35 cm mot ca 20) och det kan möjligen vara en missuppfattning att betrakta den som gavelstenen i Ö. (Under denna sten fanns en del mindre stenar, men p.g.a. risken för ras blev kistans östligaste del oundersökt.) En del smärre stenar förkom i kistan, mest åt gavlarna till. De utgjorde inget golv i kistan. Sedan de upptagits togs fotona 2-4, samt mättes höjden på stenarna, som bildade kistan. Sten nr 1 var 79 cm hög, nr 2 69 cm, nr 3 45 cm (en sten liggande över nr 3, syntes inte ha tillhört denna), nr 4 85x55x35 cm och nr 5 70 cm hög. På kistans botten, som låg ca 75 cm under högens yta, fanns en hel del träkol, därav flera rätt långa stycken av klent rundträ (tjocka trägrenar). Under dem var den sandiga moränen av mer gulröd färg än i övrigt, tydande på att bränderna stammade från en eld i kistan. Kolbrändernas läge angav till synes klart att grävning i kistan inte tidigare förekommit. Inga andra fynd gjordes i kistan. Utanför kistan påträffades däremot vid friläggning av yttre, övre kanten av sten nr 1 på 10 - 20 cm djup en liten cornerad krukskärva av grovt, gråbrunt gods, till synes odaterbar.

x/4r
48/09

Efter undersökningens slut återställdes kistan i sitt förutvarande skick, men jag hoppas kunna göra en efterundersökning (avseende kistans östligaste del och högens uppbyggnad) i samband med utgrävningen av ett litet järnåldersgravfält, som ligger 200 m OSO om kistan och vars undersökning blir aktuell i en snar framtid.

Jag får härmed anhålla att de vid undersökningen gjorda fynden (en krukskärva och träkol) tillföras Arkeologiska museet. Undersökningen bekostades av museet. Göteborg den 28 dec. 1955.

Ake Fredrik

Bilaga: 4 fotokopior.

Skala 1:20 A. Fredrik

RIKSANTIKVARIÉÄMBETET
STOCKHOLM Ö.

I svarsskrivelse torde
dnr L. 6793/55 återopas.

44/56

j/v. 73/55

Till Göteborgs museum.

Riksantikvarieämbetet får härmed meddela, att riksantikvarien vid föredragning denna dag beslutit, att fynden från den av filosofie doktorn Åke Fredsjö, Göteborg, undersökta forngraven vid Ingalsröd, Bro socken, skola tillföras Göteborgs museum.

Fynden utgöras av träkol samt en oornrad krukskärva.
Stockholm den 9 februari 1956.

Bertil Berthelson
Bertil Berthelson

K.A. Gustawsson
K.A. Gustawsson

RIKSANTIKVARIÉÄMBETET
FÖRNMÄNNESAVDELNINGEN
GÖTEBORGS ARKEOLOGISKA MUSEUM
STOCKHOLM Ö
Tél. 67 00 00

7/56

j/v. 73/55

F 6793/55

Arkeologiska Museet, Göteborg,

befullmäktigas härmed att — efter skedd tillsägelse till jordens ägare eller innehavare — under loppet av år 1956 företaga ~~undersökning~~ efterundersökning av stenkamrargrav vid Ingalsröd i Bro socken, Bohuslän, utan kostnad för ämbetet,

med åliggande för fullmaktens innehavare

att före förrättningens påbörjande träffa överenskommelse, skriftlig eller i vittnens närvaro, med jordens ägare eller innehavare huruvida och till vilket belopp ersättning för skada i följd av förrättningen må utgå,

att omedelbart efter förrättningen { återställa forn lämningen i dess förutvarande skick,
~~återställa forn lämningen i dess förutvarande skick,~~

att till riksantikvarieämbetet dels omedelbart insända skriftligt meddelande, när förrättningen är utförd, dels ock senast en månad efter förrättningens avslutande, om icke annorlunda överenskommes, inlämna såväl rapport över verkställd förrättning som fynd och övrigt material, samt

att i övrigt ställa sig till efterrättelse bestämmelserna i lagen den 12 juni 1942 om fornminnen; och rekommenderas fullmaktens innehavare härmed hos alla vederbörande till det bästa.

Denna fullmakt bör medhavas vid förrättningen för att vid behov företes för vederbörande.

OBS! Fynd, som kräva skyndsamma konserveringsåtgärder, böra omedelbart insändas till ämbetet, väl emballerade samt försedda med fyndförteckning.

Stockholm den 9 januari 1956.

Sverker Janson
Sverker Janson
Erik B. Lundberg
Erik B. Lundberg

Fullmaktens innehavare bör, innan undersökningen påbörjas, om möjligt sätta sig i förbindelse med .....

Ämbetets ombud i orten är .....

Bohuslän
Stångenäs härad
Bro socken
Ingalsröd 1²

Ank. 13/1-56

73/55

GÖTEBORGS
ARKEOLOGISKA
MUSEUM

Bohuslän.
Stångenäs h:d.
Bro s:n.
Ingalsröd.gård.

Gravfynd.

Inu. nr 4810

73/
55

GÖTEBORGS
ARKEOLOGISKA
MUSEUM

Brodalen den 2 augusti 1955.

Aug 4/8-55

Den 15/8 1955 inlämnat av doktor Å.Fredsjö, Göteborg a

1 krukskärva och kolnat trä

Funna av dr Fredsjö vid undersökning av en mänslång hällkista den 12/8
1955 å Ingalsröd i Bro s:n. (Se ekonom. kartan 63 SV)

Fil. Doktor Åke Fredsjö
Göteborg.

Jag har erhållit uppgift om att en stenkammargrav påträffats på gården Ingalsröd i Bro socken. Vid mitt besök på platsen tyckte jag mig också kunna förstå att det rörde sig om en hällkista eller en gånggrift, från vilken dock takhällarna bortförts. En liknande grav skall finnas i närheten, enl. gårdsfolkets uppgift, men den kunde vid tillfället inte återfinnas. Är dessa gravar kända på Göteborgs Museum? I "Bohusläns fasta fornlämningar" av Gustafson nämnes de ju inte.

Likaså vill jag meddela att jag funnit en mindre lös sten med ett 20-tal inhuggna runda hål. Det skulle vara mycket intressant få veta om dessa hål tillkommit på naturlig väg eller om de verkligen är inhuggna av människor. Skulle Doktor Fredsjö därför ha sina vägar åt detta hållet, hade jag varit mycket tacksam för ett besök. Jag har också några andra stenar, som jag skulle vilja ha besked om.

Högaktningsfullt

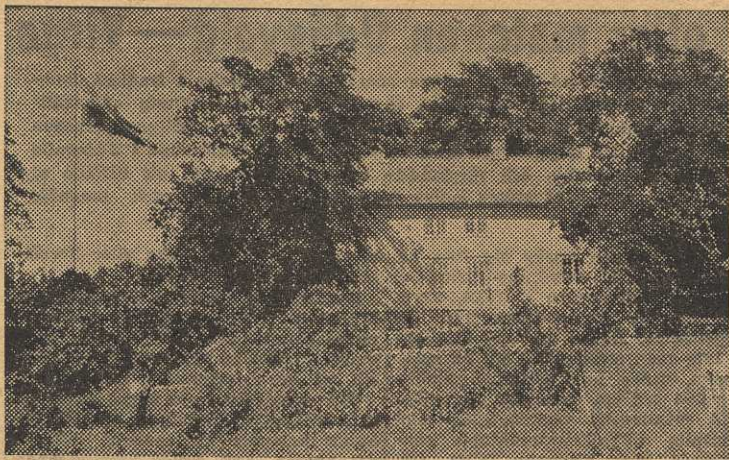
Sven Rydstrand

/Sven Rydstrand/

Berikt. 9/8-55 RF
unders. 12/8-55 RF

Hällkista från bronsåldern märkligt fynd i Bro socken

Ingalsröds gård i Bro socken

När arkeologen, fil. dr Ake Fredsjö vid Göteborgs museum i sällskap med riksantikvarieämbetets ombud i Bro Sven Rydstrand, några dagar i förra veckan arbetade med spadar och grävskeदार på Ingalsröds gård i Bro socken, var det många som trodde, att de letade efter den gamla gulds katt, som enligt en sägen skall ligga gömd på gården. Gulds katten intresserade dock inte arkeologerna mera än att de med några spadtag kunde konstatera, att den utgrävning, som bohusskalden Fredrik Nycander en gång företog på gården, inte var gjord i någon gravhög.

Saken var i stället den, att en anmälan om ett mycket märkligt fynd gjorts på gården, nämligen en hällkista, den enda hittills kända i Bro. Den var dock så illa åtgången av trädrötter att dr Fredsjö ansåg att en omedelbar undersökning borde företagas. Man konstaterade därvid att sten kistan, som mätte två meter i längd och 80 cm i bredd, var byggd av mycket dålig sten, som delvis spruckit sönder. I botten av kistan, som var c:a 1 m. djup, påträffades ett lager av kol och rester av lerkärl men inga som helst andra fynd, varför ingenting med bestämdhet kan sägas om dess ålder. Dr Fredsjö fick dock den uppfattningen, att graven kunde hänföras till bronsåldern. Även en annan liknande hällkista skall enligt uppgift finnas på Ingalsröd,

men den kunde vid tillfället inte hittas.

Ingalsröds gård har en mycket gammal historia. I den s. k. Röde bog nämnes den Stenorsrud och ägdes av den mäktiga kvinnan Ronnog Smidsdatter, som vid digerdödens inträde skänkte densamma jämte andra närliggande gårdar till Gimsö nunnekloster i Skien. Under 1700-talet ägdes gården av bl. a. Corneten Erik Svante Gyllenberg och amiralinnan Christina Strömstierna på Vese. Senare ägare har varit bl. a. kapten Carl-Axel Nycander, broder till Bohus-skalden. Nuvarande gårdsägaren, direktör Curt Armstedt, som är mycket intresserad av sin gårds historiska minnen, kommer att så småningom röja upp kring den nyfunna hällkistan, anlägga en gångstig dit och sätta upp vägvisare, så att intresserade kan finna den. Den ligger nämligen nu inne i ett skogssnår, och det är ganska besvärligt att tränga sig fram till den.

Sägen om den stora gulds katten på Ingalsröd lever ännu i folkets minne. Fredrik Nycander fick t. o. m. uppgift om exakt plats för densamma, men hans grävningar ledde inte till något resultat. Detta var i början av 1900-talet, och det schakt som Nycander då grävde upp ligger ännu orört omedelbart intill den funna hällkistan.

Bohuslän.
Stångenäs h:d.
Bro s:n.
Ingalsröd.

Hällkista.

B4412 Foto a 2953.
Hällkistan efter upprensning.
Från VSV.

B4413 Foto a 2954.
Kistan undersökt. T.h. en grän.
Från VSV.

Foto a 2955.
Kistan undersökt. Från ONO. **B4414**

Foto a 2956.
Kistan undersökt. Från OSO.

B4415

Foto a 2957. **B4416**
Kistan delvis undersökt. Från OSO. Foto Å. Fredsjö 12/12 55